AGDER fylkeskommune

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 26/42507-7
Saksbehandler Even Haldorsen

Utvalg	Møtedato
Yrkesopplæringsnemnda	17.11.2026
Hovedutvalg for utdanning og folkehelse	25.11.2026
Fylkestinget	15.12.2026

Oppnevning av prøvenemnder og yrkesutvalg for periode 2028 — 2032

Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak

1. Yrkesopplæringsnemnda i Agder gir sin tilslutning til oppnevning av prøvenemnder for navngitte fag. Virkeperiode gjelder fra 1. januar 2028 til 31. desember 2031, slik det framgår av saken med vedlegg.

2. Yrkesopplæringsnemnda vedtar at prøvenemndene oppnevnt for perioden 1. januar 2028 til 31. desember 2031 brukes som yrkesutvalg

Vedlegg

Behovsanalyse 2028-2031 (Vedlegg 1, sak hovedoppnevning)

Sammendrag

Fylkeskommunedirektøren skal hvert fjerde år oppnevne prøvenemnder og yrkesutvalg for ny periode. Funksjonstid for ny periode er 1. januar 2028 – 31. desember 2031. Prøvenemndas oppdrag er faglig forsvarlig prøveavvikling av fag-, svenne- og kompetanseprøver i henhold til gjeldende lov og forskrift.

I Agder fylkeskommune brukes prøvenemndene også som yrkesutvalg etter opplæringsforskrifta § 6-22. Oppnevningen av prøvenemnder danner derfor også grunnlaget for yrkesutvalgenes sammensetning i perioden. Yrkesutvalgets mandat er å gi faglige innspill og råd når fylkeskommunen ber om det.

Det er totalt nærmere 600 kvalifiserte personer som skal rekrutteres til prøvenemndene i Agder. Dette er en stor jobb som involverer mange aktører, og det er derfor sentralt å komme tidlig i gang med prosessen, og at alle involverte parter holder de frister som blir satt.

Fylkeskommunedirektøren ber Yrkesopplæringsnemnda gi sin tilslutning til oppnevning av prøvenemnder i oppsatte lærefag for perioden 1. januar 2028 – 31. desember 2031 (Vedlegg), og at prøvenemndene i samme periode brukes som yrkesutvalg.

Fylkeskommunedirektøren foreslår oppdaterte kvalifikasjonskrav og prinsipper for rekruttering og organisering av prøvenemndsmedlemmer. Målet er å sikre tilstrekkelig kapasitet, relevant fagkompetanse, god balanse mellom kontinuitet og fornyelse, samt en hensiktsmessig organisering av prøvenemndene. Videre foreslår fylkeskommunedirektøren at prøvenemndene i oppnevningsperioden også kan brukes som yrkesutvalg.

Saksopplysninger

Fylkeskommunen, etter forslag fra Yrkesopplæringsnemnda, oppnevner prøvenemnder for de fagene det er prøvekandidater i. Fylkeskommunen kan eventuelt oppnevne prøvenemnder i samarbeid med andre fylkeskommuner. (jf Opplæringsforskrifta § 9-59 med merknader).

Forslag til medlemmer i prøvenemndene skal hentes fra partene i arbeidslivet, men det kan i tillegg innhentes forslag fra andre. Fylkeskommunen ønsker å tilstrebe en god kjønnsfordeling i nemndene der det er mulig, en tilnærmet lik fordeling fra arbeidsgiver og arbeidstaker, og en bred geografisk spredning på Agder. Fylkeskommunene kan fastsette hvem som skal være koordinator for nemndperioden.

Prøvenemndene blir administrert av fylkeskommunen, som har ansvar for at prøvenemnda har tilfredsstillende vurderingsfaglig kompetanse.

Utvikling inneværende periode

Utdanningsprogram	2026	2025	2024	2023	2022
Bygg- og anleggsteknikk	422	632	659	615	585
Design og håndverk	-	4	10	44	46
Elektro og datateknologi	145	237	253	210	195
Frisør,blomst,int,eksp.design	28	29	19	-	-
Helse- og oppvekstfag	432	676	669	660	722
Håndverk, design, produktutv.	14	16	14	-	-
IT og medieproduksjon	47	59	47	2	-
Naturbruk	23	28	30	39	28
Restaurant- og matfag	63	92	93	107	95
Salg, service og reiseliv	147	180	136	24	-
Service og samferdsel	-	43	120	309	388
Teknologi- og industrifag	401	547	529	431	377
Totalt	1 722	2 543	2 579	2 441	2 436

Vurderinger

Behovsanalyse

Behovsanalysen (Vedlegg) viser antall prøver i snitt de fire siste årene. Det har vært mye bevegelser i prøvenemndene i inneværende periode, som i hovedsak skyldes fritak og permisjoner.

Prøvenemndene har i liten grad signalisert at de er for få medlemmer til å gjennomføre prøvene i henhold til matrisen ved forrige hovedoppnevning. Vi legger derfor til grunn samme matrise som ved forrige hovedoppnevning. I små fag, med under tre prøver i året, ønsker vi å tilstrebe samarbeid med og lån av prøvenemnder av andre fylkeskommuner. Det betyr også at vi må være villige til å låne ut i de små nemndene på Agder. Dette er eksempelvis dyrefaget og trebåtbyggerfaget.

Andre vurderinger som er gjort i enkeltfag:
Banemontørfaget: Eksisterende prøvenemndsmedlemmer ønsker ikke å fortsette. Behovet er lavt at vi låner fra annet fylke.
Elektroreparatørfaget: Denne nemnda har vært vanskelig å låne fra andre FK. Vi ønsker å videreføre prøvenemnda.
Filigransølvsmed, gullsmed og sølvsmed*:* Det er de samme nemndsmedlemmer som faglig dekker alle tre fag. Det er ikke hensiktsmessig å låne nemnd i dette faget, da Agder og Oslo er de eneste som har nemnd i faget. Vi ønsker å opprettholde denne nemnda.
Industrisnekkerfaget: Nytt lærefag, det er signalisert behov for nemnd i Agder, og det er satt i gang en prosess med å få forslag til medlemmer fra partene i arbeidslivet.

Oppnevning

Opplæringsforskrifta legger føringer for hvem som bør oppnevnes til medlem av prøvenemnder. Det er sentralt at medlemmer i prøvenemndene innehar formell faglig kompetanse, har oppdatert arbeidslivserfaring i faget og er yrkesaktive på oppnevningstidspunktet.

Med formell faglig kompetanse forstår en som hovedregel fagbrev, beslektet fagbrev eller annen relevant utdanning. Kravet til formell kompetanse kan det ikke dispenseres fra, med unntak av nye fag.

En fag-, svenne- eller kompetanseprøve skal alltid vurderes av to prøvenemndsmedlemmer, hvor den ene er leder og den andre er medlem. Det oppnevnes ikke faste ledere i de ulike nemndene, men en koordinator som fordeler prøvene, og setter hvem som skal være leder og hvem som skal være medlem på den aktuelle prøven.

Det er fylkeskommunen som fastsetter hvem som skal være koordinator i de forskjellige prøvenemndene. Koordinator må håndtere rollen slik at prøvene rulleres på medlemmene og rullerer på rollen som leder og medlem. Dette for at alle de oppnevnte prøvenemndsmedlemmene i størst mulig grad skal bli brukt på prøver og at det ikke skal dannes faste par. Av miljøhensyn fordeler koordinator som hovedregel prøvene etter en øst-midt/nord-vest modell i de fagene der dette er mulig.

Følgende kriterier legges til grunn for oppnevning av nye prøvenemndsmedlemmer for perioden 01.01.2028 – 31.12.2031

Prøvenemndsmedlemmene må:

1. ha formell kompetanse i faget.
2. ha oppdatert arbeidserfaring i faget, og være yrkesaktive i faget på oppnevningstidspunktet.
3. inneha tilstrekkelig digital kompetanse til å kunne gjennomføre en digital arbeidsflyt med prøver og dokumenter.
4. forplikte seg til å gjennomføre kurs for prøvenemnder som fylkeskommunen arrangerer.

For å sikre fornying av prøvenemndene skal som hovedregel medlemmer som har hatt vervet i tre perioder eller mer skiftes ut med nye medlemmer.

Prosess hovedoppnevning av prøvenemnder 01. januar 2028 – 31. desember 2031:

1. Det oppnevnes prøvenemnder i Agder for perioden 01. januar 2028 – 31. desember 2031 i de fagene det er forventet kandidater (Vedlegg 1).

2. Fylkeskommunen inviterer partene i arbeidslivet så snart som mulig til et oppstartsmøte for den forestående prøvenemndsoppnevningen.

3. Fylkeskommunen vedlegger partene oversikt over eksisterende prøvenemndsmedlemmer.

4. Fylkeskommunen vedlegger partene reglement for honorering av prøvenemndsmedlemmer så snart dette er klart.

5. Partene tar kontakt med aktuelle kandidater og forespør om de kan foreslås til prøvenemndsarbeid for kommende fireårsperiode. Det forutsettes at kandidater som partene (eller fylkeskommunen) foreslår til å være medlem i prøvenemnda tilfredsstiller kravene i opplæringsforskriften §9-59, og kriteriene nevnt i denne saken.

6. Partene sender sine forslag til fylkeskommunen med korrekt kontaktinformasjon innen 01. juni 2027. Endelig innstilling på prøvenemndsmedlemmer sendes partene i arbeidslivet når innstillingen er klar.

7. Dersom det etter fristen fra partene fortsatt mangler kandidater til prøvenemnder, arbeider fylkeskommunen med forslag til prøvenemndskandidater fra andre.

8. De foreslåtte prøvenemndsmedlemmene får tilsendt egenerklæringsskjema utarbeidet av fylkeskommunen. Innlogging skjer via ID-porten og kandidatene registrerer nødvendig informasjon i dette skjemaet innen en angitt frist.

9. Partene får tilsendt fullstendig oversikt over de registrerte kandidatene innen utgangen av august 2027.

10. Fylkeskommunen gjennomfører høsten 2027 en obligatorisk opplæring for prøvenemndsmedlemmene.

Prosess for oppnevning av nye prøvenemnder og supplering av prøvenemndsmedlemmer i eksisterende prøvenemnder i perioden 01.01.2028 – 31.12.2031

1. Behov for nye prøvenemnder kan komme av økende antall løpende lærekontrakter, oppmeldte privatister eller realkompetansevurderinger. Før prøvenemndene opprettes, legger fylkeskommunen frem en sak for Yrkesopplæringsnemnda basert på behovsanalyse.

2. Behov for supplering av prøvenemndsmedlemmer kan komme av at prøvenemndsmedlemmer søker og får innvilget fritak fra vervet, eller ved stor arbeidsmengde blant prøvenemndsmedlemmene.

3. Fylkeskommunen oversender forespørsel på kandidater til partene i arbeidslivet.

4. Partene forespør aktuelle kandidater, henviser til egenerklæringsskjemaet som sendes Avdeling for eksamen og fagprøve innen tre uker.

5. Fylkeskommunen arbeider med å finne forslag til kandidater fra andre dersom det ikke er mottatt forslag fra partene innen ovennevnte frist.

6. Fylkeskommunen gjennomfører obligatorisk opplæring for prøvenemndsmedlemmene.

Opplæring

Fylkeskommunen skal sikre at prøvenemndene har tilfredsstillende vurderingsfaglig kompetanse. Dette sikres gjennom at alle prøvenemndsmedlemmer må delta på fylkeskommunens opplæring av prøvenemndsmedlemmer før de starter med å vurdere fag-, svenne- og kompetanseprøver.

- Del 1 er en digital kompetansepakke for prøvenemndsmedlemmer utviklet i regi av Utdanningsdirektoratet. Kompetansepakken ble også brukt ved forrige oppnevning. Det er kun helt nye prøvenemdsmedlemmer som får honorar for å gjennomføre kurspakken, men den er åpen for tidligere medlemmer om de ønsker å friske opp kunnskapen.
- Del 2 er en samling i regi av Avdeling for eksamen og fagprøve. Første del av dagen vil det være felles informasjon om prøvenemndsoppdraget, deretter vil prøvenemndene samles nemnd for nemnd og gjennomgå og justere tidligere eksempelprøver og vurderingsgrunnlag.

Gjennomføring av fag-, svenne-, og kompetanseprøver
Prøvenemnda har ansvaret for å utforme fag- og svenne-. Og kompetanseprøven med vurderingsgrunnlag. Lærebedriften, eventuelt skolen som alternativ til opplæring i bedrift, kan komme med forslag til arbeidsoppgaver

Fag-, svenne-, og kompetanseprøve skal normalt gjennomføres i den bedriften kandidaten har fått opplæring (jf. Opplæringsforskrifta §9-55). Det betyr ikke at prøver ikke kan avlegges på andre prøvesteder, men det betyr at som hovedregel i en normalsituasjon skal prøven både tilpasses og avlegges i lærebedriften.

Hele prøvenemnda skal være til stede ved oppstart og avslutning av prøven. Prøvenemnda skal sørge for at det er tilsyn med kandidaten når prøvenemnda ikke er til stede. Det er ikke nødvendig at hele prøvenemnda er til stede hele tiden, men for å oppfylle oppgaven som prøvenemnd, må minst et av prøvenemndsmedlemmene vurdere arbeidet i løpet av prøveperioden.

Prøvenemndsmedlemmene må normalt være eksterne i forhold til lærebedriften eller skolen der kandidaten har fått opplæring. Med eksterne menes det at medlemmene på den aktuelle prøven ikke er ansatt i samarbeidsorganet, lærebedriften eller skolen der kandidaten har fått opplæring.

Reglement for godtgjøring
Administrasjonen jobber med å få på plass reglement forhonorering av prøvenemndsmedlemmene, og vil legge dette frem for partene i arbeidslivet så snart dette er klart.

Regionplan Agder 2030
Å legge til rette for gjennomføring av prøver ved behov vil styrke overgangene gjennom hele utdanningsløpet og bidra til å nå målene i Regionplan Agder. Det gir ungdom og voksne en mulighet til å fullføre utdanning og til å dokumentere kompetanse de har opparbeidet gjennom lang erfaring.

Økonomiske konsekvenser
Fylkeskommunen har ansvar for at prøvenemndsmedlemmene har tilstrekkelig kompetanse for å vurdere fag-, svenne-, og kompetanseprøvene. (Jf.Opplæringsforskriften §9-59, andre ledd) Ved hver hovedoppnevning gjennomfører vi kurs for prøvenemndene. Opplæringen ved denne hovedoppnevningen vil være todelt.

Helt nye prøvenemndsmedlemmer skal gjennomføre et digitalt opplæringskurs i regi av Utdanningsdirektoratet. Videre inviteres alle prøvenemndsmedlemmer som er oppnevnt for perioden til en dagssamling.

Kostnaden totalt for opplæringen er budsjettert til kr. 3.500.000.

Konklusjon
Fylkeskommunen vil etter tilråding fra Yrkesopplæringsnemnda sette i gang en prosess med partene i arbeidslivet for å få kandidater til prøvenemndene, og iverksette oppnevning av prøvenemnder med medlemmer og gjennomføre nødvendig opplæring.

Kristiansand, 06.11.2026

Tine Sundtoft
fylkeskommunedirektør

Arly Hauge
fylkesdirektør